

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради УДУ імені
Михайла Драгоманова

№ 07020 / 7 2024 р.

Протокол № 7
Проректор з навчально-методичної
роботи

Проф. Вернигубець Р.М.

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ УКРАЇНИ

освітньо-професійної програми **Професійна освіта. Туризм та готельно-ресторанна справа**
галузі знань **01 Освіта/Педагогіка**
спеціальності **015 Професійна освіта**
спеціалізації **015.00 Готельно-ресторанна справа**

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Шифр за навчальним планом **ПП2.12**

УДК 378.091.214:338.483.1(477)

Розробник програми:

Щербак Людмила Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інженерії та технологій виробництва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Рецензенти:

Шмалей Світлана Вікторівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інженерії та технологій виробництва Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Ратушенко Антоніна Тарасівна, кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри технології харчування Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

Обговорено та рекомендовано до друку на засіданні Науково-методичної ради УДУ імені Михайла Драгоманова «27» січня 2024 року, протокол № 6 .

Голова НМР Роман Вернидуб

УДК 378.091.214:338.483.1(477)
©Видавництво УДУ
імені Михайла Драгоманова, 2024
© Щербак Л.В, 2024

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма нормативної навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Професійна освіта. Туризм та готельно-ресторанна справа» спеціальності 015 Професійна освіта.

Предмет вивчення навчальної дисципліни – туристичні ресурси як основа формування територіальних рекреаційних комплексів різного геопросторового рівня, основи їх раціонального використання. Послідовність викладення дисципліни передбачає ознайомлення студентів з науково-теоретичними основами дослідження туристично-ресурсного потенціалу України, розкривається загальна характеристика туристичних ресурсів України, особливості і закономірності їх просторового розташування.

Міждисциплінарні зв'язки існують з такими дисциплінами: «Курортологія», «Організація туризму та екскурсійних послуг», «Рекреалогія», «Туристичне країнознавство».

Мета навчальної дисципліни – сформувати у студентів фахового світогляду, базового рівня знань стосовно геопросторових аспектів організації, розвитку і функціонування національного туристсько-рекреаційного комплексу на базі ринкових механізмів, в контексті модернізації у відповідності до глобальних процесів, проблем та необхідності входу України в світову індустрію туризму.

Завдання навчальної дисципліни:

- засвоєння теоретико-методологічних основ українознавчо-геотуристичних досліджень;
- визначення природних та суспільно-історичних складових національного туристсько-рекреаційного потенціалу;
- вивчення характерних рис та особливостей геопросторової організації туристсько-рекреаційного комплексу України;
- виявлення основних проблем та перспектив розвитку туристичної України у відповідності до світових вимог та необхідності інтеграції держави в глобальну індустрію туризму.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної програми:

Результати навчання	Компетентності
ПР 08. Відшукувати, обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності	СК 14. Здатність збирати, аналізувати та інтерпретувати інформацію (дані) у туристичній індустрії.
ПР 23. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій, сучасні тенденції і регіональні пріоритети розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу.	СК 16. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій, сучасні

<p>ПР 24. Розробляти, просувати, реалізовувати туристичні подорожі, комплексне туристичне обслуговування та споживання готельних, ресторанних послуг для різних сегментів споживачів.</p>	<p>тенденції і регіональні пріоритети розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу. СК 17. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати туристичні подорожі, комплексне туристичне обслуговування та споживання готельних, ресторанних послуг для різних сегментів споживачів.</p>
---	---

II. ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва модулів і тем	Кількість годин				
		Всього	Аудиторні години			
			Всього аудиторних	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
	<i>I семестр</i>					
	Модуль I. Рекреаційно-туристичні ресурси України	90	43	17	26	47
1.	Тема 1.1. Рекреаційно-туристичні ресурси: сутність поняття та класифікація.	16	8	4	4	8
1.	Тема 1.2. Природні туристично-рекреаційні ресурси України.	16	8	4	4	8
2.	Тема 1.3. Аналіз суспільно-історичних туристичних ресурсів України.	16	8	4	4	8
3.	Тема 1.4. Туристсько-рекреаційне районування України. Карпатський туристичний регіон.	14	6	2	4	8
4.	Тема 1.5. Туристсько-рекреаційний потенціал Волинського туристичного району	14	6	2	4	8
5.	Тема 1.6. Туристсько-рекреаційні ресурси Подільського туристичного району	14	7	1	6	7
	2	3	4	5	6	7
	<i>II семестр</i>					
	Модуль II. Туристсько-рекреаційні ресурси України	90	42	17	25	48

№ з/п	Назва модулів і тем	Кількість годин				
		Всього	Аудиторні години			
			Всього аудиторних	Лекції	Семінарські	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7
	<i>I семестр</i>					
	Тема 2.1. Туристичні ресурси Причорноморського та Приазовського туристичних регіонів.	16	8	4	4	8
	Тема 2.2. Туристичні ресурси Слобожанського туристичного регіону.	16	8	4	4	8
	Тема 2.3. Туристично-рекреаційні ресурси Придніпровського туристичного регіону	16	8	4	4	8
	Тема 2.4. Туристично-рекреаційні ресурси Донецького туристичного регіону.	14	6	2	4	8
	Тема 2.5. Туристично-рекреаційні ресурси Столичного туристичного регіону	14	6	2	4	8
	Тема 2.6. Оцінка рекреаційних ресурсів	14	6	1	5	8
	Всього годин:	180	96	34	51	95

III. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1 Рекреаційно-туристичні ресурси України.

Тема 1. Рекреаційно-туристичні ресурси: сутність поняття та класифікація.

Визначення понять «туризм», «туристичні ресурси». Сутність туристично-рекреаційних ресурсів та значення для розвитку туризму в Україні. Значення туристичних ресурсів. Види туристичних ресурсів. Загальний огляд природних туристичних ресурсів.

Тема 2. Природні туристично-рекреаційні ресурси України.

Характеристика природних ресурсів, що мають вплив на розвиток туризму. Значення природних туристичних ресурсів. Клімат як туристичний ресурс. Характеристика водних ресурсів. Спелеологічні ресурси та їх характеристика. Особливості залучення спелеологічних ресурсів у туристичну діяльність. Лісові ресурси як об'єкт туризму. Національні природні парки та інші заповідні території як об'єкти для туризму. Природно-антропогенні ресурси.

Тема 3. Аналіз суспільно-історичних туристичних ресурсів України.

Історичні пам'ятники України як пізнавальний туристичний ресурс. Археологічні ресурси як об'єкти показу туристам. Народні промисли

України. Національні свята як відродження духовності народу. Видовищні та масові події як об'єкти туризму.

Тема 4. Туристсько-рекреаційне районування України.

Карпатський туристичний регіон. Підходи до туристського районування України. Географічне положення та природні умови областей Карпатського регіону. Природні туристично-рекреаційні ресурси Карпат. Історико-культурні пам'ятки Карпатського регіону. Основні туристичні центри регіону.

Тема 5. Туристсько-рекреаційний потенціал Волинського туристичного району.

Природні туристичні ресурси Волинського туристичного району. Соціально-культурні туристичні ресурси району. Основні туристичні центри Волинського туристичного району.

Тема 6. Туристсько-рекреаційні ресурси Подільського туристичного району.

Характеристика фізико-географічного положення областей Поділля (Вінницької, Тернопільської, Хмельницької). Характеристика природних туристичних ресурсів Поділля. Природно-заповідний фонд областей Поділля. Огляд історико-культурних туристичних ресурсів. Туристичні центри, райони та зони Поділля. Національний історико-культурний заповідник "Кам'янець".

Модуль 2. Туристсько-рекреаційні ресурси регіонів України

Тема 1. Туристичні ресурси Причорноморського та Приазовського туристичних регіонів.

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал регіону. Історико-культурні ресурси туристичного регіону. Характеристика об'єктів та центрів розвитку туризму Причорномор'я.

Тема 2. Туристичні ресурси Слобожанського туристичного регіону.

Характеристика фізико-географічного положення областей Слобожанщини. Природні туристичні ресурси Слобожанщини. Історико-культурні пам'ятки Слобожанщини. Основні туристичні центри регіону.

Тема 3. Туристично-рекреаційні ресурси Придніпровського туристичного регіону.

Характеристика фізико-географічного положення областей Придніпров'я. Природні туристичні ресурси Придніпров'я. Історико-культурні пам'ятки Придніпров'я. Основні туристичні центри регіону.

Тема 4. Туристично-рекреаційні ресурси Донецького туристичного регіону.

Характеристика фізико-географічного положення областей Донбасу. Природні туристичні ресурси Донбасу. Історико-культурні пам'ятки Донецького туристичного регіону. Основні туристичні центри регіону.

Тема 5. Туристично-рекреаційні ресурси Столичного туристичного регіону.

Характеристика фізико-географічного положення областей Столичного району. Природні туристичні ресурси Чернігівщини, Київщини та Черкаської області. Історико-культурні пам'ятки столиці, а також населених пунктів де формувалась самобутність української нації (Чернігів, Переяслав-Хмельницький, Глухів, Чигирин, Умань, Канів та ін.).

Тема 6. Оцінка рекреаційних ресурсів. Концепції та види оцінки РТР. Підходи до оцінювання РТР. Проблеми оцінки РТР.

IV. Засоби діагностики успішності навчання

Вхідний контроль проходить у письмовій формі і представляє собою набір тестових завдань, за допомогою яких здійснюється перевірка базових знань, необхідних для подальшого вивчення навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України».

Контроль під час аудиторних занять, основними формами якого є дискусія, тестування та обговорення теоретичного матеріалу, що передую виконанню семінарських робіт.

Контроль самостійної роботи студентів, основними видами якого є оцінювання доопрацювання додаткових джерел інформації, оцінювання презентацій, вирішення ситуаційних завдань.

Вивчення змістового модуля навчальної програми закінчується **модульною контрольною роботою**, яка вміщує теоретичне питання, ситуаційне завдання та тести.

V. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Туристичні ресурси України» проводиться на завершальному етапі її вивчення у формі *заліку*. Поточна успішність – 100 балів.

VI. Інформаційні джерела для вивчення дисципліни

Основна література:

1. Алешугіна Н.О., Барановська О.В., Барановський М.О., Зеленська О.О., Смаль І.В., Філоненко І.М. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства. Навчальний посібник. - Чернігів: Видавництво ЧНТУ. – 2015. -492 с
2. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 178 с
3. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-Плюс, 2020. 808 с

4. Туристські ресурси України : підручник / М. М. Покогодна, Т. В. Гордієнко, І. Л. Полчанінова ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 222 с. URL: <http://surl.li/dfmoq>
5. Туристські ресурси України: конспект лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю 242 «Туризм» за усіма формами навчання / Укладач О. В. Поступна. Харків : НУЦЗУ, 2020. 209 с. URL: http://nnvc.nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedramenedzhmenta/Lekcii/TURRESURSI_UKRAINI_KONSPEKT_LEKCIJ.pdf
6. Ярошенко О.В., Павловська Т.С., Ільїна О.В. Організація рекреаційних послуг. Навчальний посібник. – Луцьк: «Терен». – 2017. – 196 с.

Додаткова:

1. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України. – Навчальний посібник. - К.: Альтерпрес, 2007. - 369 с
2. Рутинський М.Й. Географія туризму України: Навч.-метод. посібник: Вид. 2-ге, переробл. і доп. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
3. Бейдик О. О. Навчально-методичний комплекс дисципліни “Географія туризму” для студентів спеціальності “Туризм” спеціалізації “Міжнародний туризм”. – К.: ВГЛ “Обрії”, 2007. – 108 с.
4. Бейдик О. О. Рекреаційні ресурси України: Навчальний посібник. - К.: Альтерпрес, 2009. - 400 с
5. Борушак М. Проблеми формування стратегії розвитку туристичних регіонів: Монографія. – Львів: ІРД НАНУ, 2006. – 288 с.
6. Івченко А.С., О.А. Україна. Фортеці, замки, палаци: Путівник К.: ГНПП “Картографія”, 2010
7. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні: Навч. посібник. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
8. Макаруч С. А. Історико-етнографічні райони України: Навч. посібник. – Львів: Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2012. – 352 с.
9. П’ятсот чарівних куточків України, які варто відвідати / Упор. Лагунова Т.І., Калуба Ю.В. – Харків: Книжковий клуб “Клуб сімейного дозвілля”, 2007. – 416 с.

Інформаційні ресурси

1. [Державне агентство розвитку туризму України \(tourism.gov.ua\)](http://tourism.gov.ua) – Офіційний сайт Державного агентства розвитку туризму в Україні
2. www.heritage.com.ua – Українська спадщина (історико-культурна спадщина Україна: пам’ятки історії, мистецтво, архітектура. Портал Науково-дослідного інституту пам’ятко-охоронних досліджень).
3. www.ukrindustrial.com/regions/ - Обласі України. Загальна інформація про області. Видатні пам’ятки.